

šanas. Ināra arī bija apmēram pusceļā ar savām. Manzars bija jau beidzis divi klases ģimnazijas un mācījās trešā klasē. Gāja runas, ka arī Blombergas nometni likvidēšot. Augustdorfas nometne pie Detmoldas palikšot viena no pēdējām. Nolēmām pārcelties uz Augustdorfu, jo tur pastāvēja arī ģimnazija. Mums pašlaik — tas bija 1949. gada rudenī — aizgaldā bija brangs veprītis. To atdevām sievas paziņām Baieriem Minsterē, lai vēl pabaŕo un tad izlieto. Baieri par to mums uz Augustdorfu atsūtīja pāris likumiņu aknu desas, vairāk nekā. Vistas sabāzām kādā šķidrā kastē un ņēmām līdz. Kopā ar mums uz Augustdorfu pārcēlās arī Dedziņi, jo viņu dēlam Intam arī vēl bija jānobeidz ģimnazija. Pārcēlās arī vēl citas ģimenes. Ģimnazijas darbība Grēvenē uz laiku bija apturēta. Atlikušie — kas tur palika — skolotāji un skolēni to vēlāk bija atjaunojuši ar māc. Ulmani kā direktoru. Bet drīz arī to izbeidza pavisam.

*

Augustdorfu atradām kā ciematu ar vairāk kā 60 barakām starp priedēm. Tās bija liela vairuma koka — kaŕavīru mītnes. Dažas bija mūra, tās bija labākas. Latviešu ģimnazija, pamatskola un bērnu dārzs bija iekārtotas kādā pusbarakā, kuŗa kādreiz pa daļai bija izdegusi un lāpīta. Ģimnazijā un pamatskolā par direktoru bija Artūrs Lesnieks — klasiķis un kādreizējais Rīgas klasiskās (1.) ģimnazijas direktors. Kad jautāju viņam, cik ģimnazijā skolēnu, viņš atbildēja — 7. Kā skolotāji tur darbojās: Meļķis — liels pianists, Nikolajs Viksniņš — vēsturnieks, dzejnieks Raisters, mācītājs Pavašars, mācītājs Ozols, dāmas — Rinkuse, Pinkule, Bērziņa, Poņecka un laikam vēl dažas.

Ierādāmie Augustdorfā 1949. g. novembrā beigās. Es tur sāku mācīt matemātiku. Ap to laiku Lesnieks jau taistījās izceļot uz Zviedriju un sāka meklēt sev vietnieku — pēcnācēju. Ievāca arī par mani ziņas un, ņemot vērā to, ka jau vairāk kā 20 gadus Latvijā esmu bijis ģimnazijas direktors, par savu pēcnācēju izraudzīja mani. Rīgas laiku izglītības ministrijas skolu departamenta direktors, kas arī Augustdorfā dzīvoja, Jānis Celms mani iecēla par Augustdorfas ģimnazijas direktoru, sākot ar 1949. gada 15. decembri, kad Lesnieks izceļoja.

Saņēmu no Lesnieka skolēnu sarakstu un tukšu kasi. Vēlāk runāja, ka Viksniņš kārojis te tikt par direktoru. Gājušas baumas, ka

kas savienotajām valstīm (ko īsumā sauc par Ameriku), vai uz Kanādu, vai Austrāliju, vai Jaunzēlandi. Bija valodas arī par Aļasku — pussalu Amerikas pašos ziemeļos. Tās visas bija zemes, kur runā angliiski. Sāka rīkot angļu valodas kursus. Es arī vienā tādā angļu grupā pierakstījos un sāku mācīties. Par skolotāju bija mūsu ģimnazijas angļu valodas skolotāja Aļņa kundze. Viņa bija laba skolotāja. Kad Aļņu pāris izceļoja, laikam uz Angliju, tad pārgāju grupā pie Čikstes jaunkundzes. Šī tik laba skolotāja nebija. Kad arī Čikste izceļoja, turpinājām angliiski mācīties pie kāda vācieša. Tas visu vērību grieza uz sarunām. Grupā bijām 4—5 personas. Par stundu viņš no mums katrā ņēma trīs markas, bet dažu stundu gandrīz pats vien nopļāpāja. Lai nu kā, aizbraucis no Grēvenes, es ar vārdnīcas palīdzību varēju izlasīt veselu romānu — Marta of Moskvj — par Pēterļa Lielā sievu — latvieti.

Apmēram 1948. g. (vai 1949) vasarā negaidot paziņoja Vācijas naudas reformu. Visa vecā nauda — reichsmarkas — bija jānodod, tās vietā katrai ģimenei iedeva 60 jaunās markas (Deutsche Mark — DM). Man bija sakrājies ap RM 5000, tās bija jānodod, jo kļuva nederīgas. Nelīdzēja arī noguldījumi. Tūlīt vāciešu veikalos parādījās preces un varēja pirkt, ko vēlas, tikai naudas bija maz. Algas, laikam, palika vecajos cīparos. Latvieši bija saimnieciski. Pie saviem dzīvokļiem atrada kaktu, kur audzināt sīvēnu vai vistu. Uzturu kaut kā sadabūja no virtuves atkritumiem. Arī mēs, kad pagadījās piemērots dzīvoklis (Grüner Weg), iegādājāmie sīvēnu un vistas. Bija tur mums arī sakņu dārzs. Dzīvokļus mēs Grēvenē esam mainījuši četras reizes.

Ap 1948. gadu sākās izceļošana. Sākumā daudzi spraudās uz Angliju, vēlāk atvēra arī izeju Amerikā. Lai iekļūtu Amerikā vai Kanadā, bija vajadzīgs tāds afidevits, t. i. kādas turienes personas apliecinājums, ka viņa šo izeļotāju uzņem vai apsolās par to gādāt. Gandrīz visi grēvenieši tādus jau bija sagādājuši un sāka laisties projām uz izceļošanas nometnēm. Anglija vairs nevilka, no turienes nāca ne visai labas ziņas. No skolas personāla aizbrauca Turaidi, Gravas, Benjamiņi. Jaunsudrabiņš pārcēlās tepat uz Mēnes ezera krastu. Dienas kārtībā bija arī visas Grēvenes nometnes likvidēšana. Daži skolēni jau pārcēlās uz Blombergu, kopā ar ģimeņiem. Ezeriņi jau bija izceļojuši uz Bostonu un solīja mums afidevitu, par uzņemšanu un novietošanu gādāt. Agrīta ar savām medicīnas studijām jau bija diezgan tālu tikusi, daudz netrūka no robeig-

Pusbarakas telpas, kur sāku strādāt, bija kādreiz izdegušas, lāpītas un sienas netīras. Lūdzu nometnes vadību, lai izremontē. Bet remontu viņi sāka nevis vasaras brīvlaikā, bet kad skolas darbojās. Iecirtos arī es un darbus turpinājām — viņi remontu, mēs skolu. Kļuva drusku glītākas telpas. Bet uz fasādes vēl vienmēr palika ar sarkanu krītu uzraksts krievu valodā: „Lai dzīvo uzvaras karogs Marksa, Engelsa, Leņina, Staļina.“ Vāciešiem drīz vien radās projekts — šai teritorijā izbūvēt mājas kaŗavīriem. Lai atbrīvotu mūŗa baraku savām vajadzībām, mums izremontēja

kādu neapdzīvotu baraciņu meža malā. Tur bija drusku ērtāk, bet divās maiņās jāstrādā tomēr bija. Pārbūves darbiem sākoties, mūsu skolas baraciņa atkal iepatikās kādam birojam. Mūs pārcēla uz lielu baraku internāta tuvumā. Tur nu varējām strādāt abas skolas — ģimnazija un pamatskola reizē, bet arī te ilgi nepalikām. Nākošā vieta mums bija Minstere. Visas koka barakas noplēsa, materiālus citi uzņēmēji atpirka, apstrādāja un aizveda. Visus krūmus bagari izplēsa. To vietā cēla betona mājas kaņavīriem.

Apkārtņē te bija meži ar klajumiem. Jaukās vasaras svētdienās klejodams gāju ogas lasīt. Varēja dabūt zemenes, avenes. Dažs ievārījums vēl tagad glabājas. Satiksme ar tuvāko pilsētu Detmoldu notika sākumā ar tramvaju no Pivitsheides, vēlāk ar autobusiem. Uz Detmoldu uzbūvēja pamatīgu ceļu. Pastaigādamies gāju šo būvi skatīties. Pēc gadiem aizbraucu tur pie palikušā fotografa, Preisa. Viss svešs. (Sarakstīts līdz šejieni 23.12. 1966. g.).

Apvārdnīca iestatīti, bet kur palikt? Vācieši taisījis piedāvāt